

ставляючих фінансової безпеки країни. Виявлені і охарактеризовані соціально-економічні тенденції, впливаючі на рівень фінансової безпеки України. Определены приоритеты совершенствования сберегательно-инвестиционной политики правительства.

Научная новизна. Раскрыт механизм влияния сбережений домохозяйств на составляющие финансовой безопасности страны. На основе сопоставления параметров валютной, долговой, бюджетной безопасности, а также безопасности страхового и денежного рынков Украины, выявлены угрозы устойчивости финансовой системы государства из-за недоиспользования сбережений населения как инвестиционного ресурса.

Практическая значимость. Полученные результаты направлены на решение проблемы укрепления финансовой безопасности государства благодаря оживлению сберегательного процесса в Украине.

Ключевые слова: сбережения домашних хозяйств, финансовая безопасность, сберегательный процесс.

Objective. The purpose of the study is to investigate the situation and dynamics of the components of financial security of Ukraine in terms of household savings influence on them.

Methods. The study used: methods of theoretical generalization (to define the components of financial security), methods of statistical analysis (to assess deviations of financial security parameters in Ukraine from their standard levels), methods of comparison and analogy (to identify and analyze domestic and global trends that make influence on financial security of Ukraine), method of logical generalization (to substantiate foreground saving and investment policy implications for the government).

Results. The role of household savings in ensuring financial security of Ukraine is shown. Correlation between changes in forms of savings and dynamics of financial security components is disclosed. Socio-economic trends that influence financial security of Ukraine are defined and characterized. Ways to improve saving and investment policy of the government are identified.

Scientific novelty. The mechanism of household savings influence on the components of financial security is revealed. Based on juxtaposition of currency, debt and budget security parameters, as well as on comparison of security indicators of insurance and money markets of Ukraine with their limit values, threats to a domestic financial system sustainability caused by underuse of household savings as investment resource are identified.

Practical value. Results are aimed to solve the problem of strengthening financial security of the state by means of stirring up saving process in Ukraine.

Key words: household savings, financial security, saving process.

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук, проф. Продановою Л.В. Дата надходження рукопису 02.10.2013 р.

УДК 336.115:658.153

Лідія Макоткіна

Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, м. Донецьк, Україна, e-mail: makotkina@ukr.net

УПРАВЛІННЯ РОБОЧИМ КАПІТАЛОМ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ

WORKING CAPITAL MANAGEMENT UKRAINIAN ENTERPRISES: INDUSTRY ASPECT

Мета. Оцінка стану управління робочим капіталом українських підприємств у галузевому аспекті та розробка рекомендацій щодо його вдосконалення.

Методика. У процесі дослідження використано такі методи: теоретичне узагальнення й порівняння, аналіз і синтез, систематизація, таблична візуалізація.

Результати. Проаналізовано стан і динаміку показників, які визначають розмір і ефективність використання робочого капіталу підприємств: оборотні активи та поточні зобов'язання, власний капітал, запаси, фінансовий результат до оподаткування. Зроблено висновки про негативний стан і динаміку робочого капіталу українських підприємств. Обґрунтовано комплекс заходів щодо вдосконалення управління робочим капіталом підприємства: збільшення в складі капіталу підприємства частки власного капіталу; застосування нормування оборотних активів і здійснення моніторингу дотримання розроблених норм; оптимізація обсягу запасів; проведення роботи зі своєчасного погашення дебіторської заборгованості; покращення фінансових результатів підприємств; збільшення обігових оборотних активів.

Наукова новизна. Обґрунтовано методичний підхід до оцінки ефективності управління робочим капіталом підприємств на основі показників маневреності власного й робочого капіталу, коефіцієнта забезпеченості запасів робочим капіталом, рентабельності робочого капіталу. Його апробація на матеріалах зведених балансів і фінансових результатів українських підприємств за видами економічної діяльності дозволила виявити галузеві особливості формування та використання робочого капіталу щодо його наявності, маневреності, рентабельності.

Практична значущість. Отримані результати спрямовані на вдосконалення управління робочим капіталом українських підприємств за умови комплексного, системного та обов'язкового їх застосування.

Ключові слова: робочий капітал, підприємство, галузевий аспект, управління, ефективність.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Власні ресурси підприємства відіграють важливу роль, оскільки забезпечують фінансову стійкість і майнову та операційну самостійність суб'єкта господарювання, яка є необхідною для рентабельної діяльності. Робочий капітал – це частина власних ресурсів підприємств, авансованих в обігові активи для забезпечення безперервного виробничого процесу. Його формування та використання визначається, поміж інших факторів, галузевою специфікою діяльності підприємств. Від ефективності використання робочого капіталу значною мірою залежать узагальнюючі показники їх діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання зазначеної проблеми та на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. На сьогодні в економічній літературі немає термінологічної ви-

значеності і єдиної точки зору на методи визначення величини робочого капіталу. Як синоніми вживають терміни «власний оборотний капітал» [1], «функціонуючий капітал» [2]. Управління робочим капіталом істотно залежить від виду економічної діяльності підприємства. Зокрема, вчені розробили економіко-математичну модель перерозподілу доходів на основі середньої норми прибутку з урахуванням вартості функціонуючого капіталу та швидкості обігу оборотних коштів на підприємствах різних галузей зернопродуктового комплексу [3]. Існують погляди щодо трансформації позичкового капіталу у функціонуючий, зокрема з використанням товарної форми кредиту у формі лізингу [4]. Таким чином, оцінка стану управління робочим капіталом українських підприємств є актуальною з погляду певних видів економічної діяльності.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є оцінка стану управління робочим капіталом українських підприємств у галузевому аспекті та розробка рекомендацій щодо його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Величина власних оборотних коштів (*ВОК*) (власного оборотного капіталу, робочого капіталу, функціонуючого капіталу) розраховується двома способами:

Різниця суми власного капіталу, довгострокових зобов'язань і необоротних активів:

$$ВОК = I \text{ р. } П + II \text{ р. } П + III \text{ р. } П - I \text{ р. } А - IV \text{ р. } А = \text{ряд. } 380 \text{ ф. } 1 + \\ + \text{ряд. } 430 \text{ ф. } 1 + \text{ряд. } 480 \text{ ф. } 1 - \text{ряд. } 080 \text{ ф. } 1 - \text{ряд. } 275 \text{ ф. } 1, \quad (1)$$

де *р. П* – розділ пасиву балансу;
р. А – розділ активу балансу;
ряд. ф. 1 – рядок форми 1.

Різниця оборотних активів і поточних зобов'язань:

$$ВОК = II \text{ р. } А + III \text{ р. } А - IV \text{ р. } П - V \text{ р. } П = \\ = \text{ряд. } 260 \text{ ф. } 1 + \text{ряд. } 270 \text{ ф. } 1 - \text{ряд. } 620 \text{ ф. } 1 - \text{ряд. } 630 \text{ ф. } 1. \quad (2)$$

Маневреність власного капіталу – це відношення величини робочого капіталу до власного капіталу, виражене у відсотках. Маневреність робочого капіталу розраховано відношенням величини грошових коштів та їх еквівалентів до робочого капіталу підприємства, виражене у відсотках. Коефіцієнт забезпеченості запасів робочим капіталом – це відношення робочого капіталу до запасів підприємства, виражене у відсотках. Рентабельність робочого капіталу – це відношення фінансового результату до оподаткування до робочого капіталу підприємства, виражене у відсотках.

У таблиці 1 наведено результати розрахунку показника робочого капіталу та ефективності його використання за видами економічної діяльності в Україні у 2011-2012 рр. Робочий капітал розраховано як різницю оборотних активів і поточних зобов'язань.

Таблиця 1 – Розрахунок показника робочого капіталу та ефективності його використання за видами економічної діяльності в Україні у 2011-2012 рр. (побудовано за даними [5])

Вид економічної діяльності	Оборотні активи, млрд грн		Поточні зобов'язання, млрд грн		Робочий капітал, млрд грн		
	01.01.12	01.01.13	01.01.12	01.01.13	01.01.12	01.01.13	приріст
<i>Усього:</i>	2506,6	2921,1	2097,6	2472,8	-409,0	-448,3	-39,3
– сільське, лісове та рибне господарство;	139,5	173,1	71,1	91,3	-68,38	-81,81	-13,4
– промисловість;	706,4	786,1	639,1	711,5	-67,31	-74,56	-7,25
– будівництво;	137,0	161,5	132,0	153,3	-5,00	-8,23	-3,23
– оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів;	767,8	915,0	702,6	848,2	-65,20	-66,74	-1,54
– транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність;	90,3	113,3	88,2	102,5	-2,03	-10,83	-8,79
– тимчасове розміщування й організація харчування;	8,01	10,11	9,29	10,94	1,29	0,83	-0,46
– інформація та телекомунікації;	33,21	36,17	35,04	42,39	1,83	6,22	4,38
– фінансова та страхова діяльність;	280,9	318,5	100,9	128,1	-180,0	-190,3	-10,3
– операції з нерухомим майном;	118,5	127,9	132,9	152,0	14,4	24,1	9,66
– професійна, наукова та технічна діяльність;	178,5	226,8	138,2	178,3	-40,3	-48,5	-8,20
– діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування;	37,68	43,47	38,72	42,99	1,03	-0,48	-1,51
– освіта;	0,59	0,64	0,52	0,56	-0,07	-0,07	0,00
– охорона здоров'я та надання соціальної допомоги;	2,22	2,24	2,68	2,95	0,46	0,72	0,26
– мистецтво, спорт, розваги та відпочинок;	4,39	4,69	4,92	6,29	0,53	1,60	1,07
– надання інших видів послуг.	1,63	1,70	1,39	1,50	-0,23	-0,20	0,04

Продовження таблиці 1

Вид економічної діяльності	Власний капітал, млрд грн		Маневреність власного капіталу, %	Грошові кошти та їх еквіваленти, млрд грн		Маневреність робочого капіталу, %
	01.01.12	01.01.13		01.01.12	01.01.13	
<i>Усього:</i>	1653,9	1904,9	-24,73	166,6	188,7	-40,7
– сільське, лісове та рибне господарство;	123,4	148,1	-55,39	8,14	9,01	-11,9
– промисловість;	526,1	680,4	-12,79	45,53	48,37	-67,6
– будівництво;	27,0	29,5	-18,50	6,57	6,60	-131,4
– оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів;	103,2	106,5	-63,15	46,20	46,73	-70,9
– транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність;	162,8	173,2	-1,25	13,43	23,96	-660,1
– тимчасове розміщування й організація харчування;	11,79	12,39	10,92	1,32	1,05	102,5
– інформація та телекомунікації;	45,56	41,37	4,03	5,65	8,41	307,9
– фінансова та страхова діяльність;	213,1	227,2	-84,50	17,69	20,49	-9,8
– операції з нерухомим майном;	139,0	142,6	10,36	8,12	6,82	56,4
– професійна, наукова та технічна діяль- ність;	133,3	143,9	-30,21	10,39	13,15	-25,8
– діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування;	152,9	183,3	0,68	2,17	2,27	210,4
– освіта;	1,57	1,65	-4,26	0,20	0,19	-293,3
– охорона здоров'я та надання соціальної допомоги;	5,09	5,39	8,96	0,39	0,37	84,8
– мистецтво, спорт, розваги та відпочи- нок;	7,38	7,85	7,20	0,59	1,06	110,6
– надання інших видів послуг.	1,54	1,53	-15,14	0,16	0,20	-70,5
						-101,1

Продовження таблиці 1

Вид економічної діяльності	Запаси, млрд грн		Коефіцієнт забезпеченості запасів робочим капіталом, %		Фінансовий результат до оподаткування, млрд грн		Рентабельність робочого капіталу, %	
	01.01.12	01.01.13	01.01.12	01.01.13	01.01.12	01.01.13	2011	2012
<i>Усього:</i>	166,6	188,7	-65,9	-65,1	122,2	101,9	-29,9	-22,7
– сільське, лісове та рибне господарство;	8,14	9,01	-104,8	-112,5	25,6	27,0	-37,4	-33,0
– промисловість;	45,53	48,37	-35,9	-36,1	58,7	21,4	-87,2	-28,6
– будівництво;	6,57	6,60	-14,3	-22,0	-3,85	-0,07	76,9	0,9
– оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів;	46,20	46,73	-41,7	-35,8	21,6	9,6	-33,1	-14,4
– транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність;	13,43	23,96	-10,5	-51,0	8,74	7,52	-429,6	-69,5
– тимчасове розміщування й організація харчування;	1,32	1,05	102,9	56,3	-0,57	-0,86	-44,4	-104,1
– інформація та телекомунікації;	5,65	8,41	50,7	172,4	4,44	6,30	242,1	101,4
– фінансова та страхова діяльність;	17,69	20,49	-205,8	-223,0	24,2	38,0	-13,5	-20,0
– операції з нерухомим майном;	8,12	6,82	169,7	287,7	-12,1	-8,5	-83,7	-35,5
– професійна, наукова та технічна діяль- ність;	10,39	13,15	-78,0	-79,0	-0,64	-0,17	1,6	0,3
– діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування;	2,17	2,27	40,4	-19,1	-2,21	3,89	-214,1	-816,8
– освіта;	0,20	0,19	-129,8	-128,5	0,10	0,14	-150,6	-190,8
– охорона здоров'я та надання соціальної допомоги;	0,39	0,37	96,6	137,6	-0,12	0,03	-26,3	4,3
– мистецтво, спорт, розваги та відпочи- нок;	0,59	1,06	45,2	296,0	-1,71	-2,28	-321,1	-142,8
– надання інших видів послуг.	0,16	0,20	-58,1	-40,6	0,03	-0,02	-14,4	8,3

Джерелом інформації для аналізу є дані Державної служби статистики України, представлені зведеними балансами та фінансовими результатами українських підприємств за видами економічної діяльності [5].

За станом на початок 2012 р. вартість робочого капіталу українських підприємств становила -409,0 млрд грн і протягом року скоротилася на 39,3 млрд грн. Від'ємне значення робочого капіталу означає, що вся вартість оборотних активів і навіть частина необоротних активів фінансується за рахунок поточних зобов'язань. Найбільший дефіцит робочого капіталу мають підприємства сільськогосподарського, лісового та рибного господарства, який протягом 2012 р. збільшився з 68,38 до 81,81 млрд грн. У підприємств промисловості від'ємне значення власного капіталу на початок року становило 67,31 млрд грн і протягом року зросло на 7,25 млрд грн.

У підприємств оптової та роздрібно-торгівлі, з ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів величина робочого капіталу на початок і кінець 2012 р. становила відповідно -65,20 і -66,74 млрд грн. Додатну суму робочого капіталу в розрізі видів економічної діяльності мають лише підприємства, що здійснюють тимчасове розміщування й організацію харчування (відповідно 1,29 і 0,83 млрд грн на початок і кінець 2012 р.), займаються інформацією та телекомунікацією (1,83 і 6,22 млрд грн), операціями з нерухомим майном (14,4 і 24,1 млрд грн), охороною здоров'я та наданням соціальної допомоги (0,46 і 0,72 млрд грн), мистецтвом, спортом, розвагами та відпочинком (0,53 і 1,60 млрд грн).

У цілому по українським підприємствам маневреність власного капіталу становила на початок і кінець 2012 р. -24,73 і -23,53%. Найгірші показники маневреності власного капіталу мали підприємства, що здійснюють фінансову і страхову діяльність (-84,50 і -83,78%), оптову та роздрібну торгівлю, з ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (-63,15 і -62,65%). У підприємств сільськогосподарського, лісового та рибного господарства коефіцієнт маневреності власного капіталу незначно зріс – із -55,39 до -55,22%, у промислових підприємств він також збільшився – із -12,79 до -10,96%.

Середнє значення показника маневреності власного капіталу українських підприємств є від'ємним та коливається на рівні 40-42%. На початок 2012 р. найкращі показники маневреності власного капіталу мали підприємства з тимчасового розміщування й організації харчування та підприємства, що здійснюють операції з нерухомим майном – відповідно 10,92% і 10,36%. На кінець 2012 р. найбільше значення коефіцієнта мали підприємства мистецтва, спорту, розваг і відпочинку – 20,34%. Найгірші показники маневреності власного капіталу банку мали підприємства транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності – відповідно -660,1 і -221,2% на початок і кінець 2012 р., найкращі – підприємства з тимчасового розміщування й організації харчування – 102,5 і 126,6%.

У цілому по українським підприємствам коефіцієнт забезпеченості запасів робочим капіталом є від'ємним на рівні 65-66%. Підприємства фінансової та страхової діяльності мали найгірші значення коефіцієнта забезпеченості запасів робочим капіталом – відповідно -205,8 і -223,0%, а найкращі – підприємства, що здійснюють операції з нерухомим майном, а саме – 169,7 і 287,7%.

Використання робочого капіталу українських підприємств є прибутковим, але внаслідок від'ємних значень величини робочого капіталу, показник рентабельності робочого капіталу зріс із -29,9% у 2011 р. до -22,7% у 2012 р. У розрізі видів економічної діяльності найбільші додатні значення фінансового результату підприємств до оподаткування мають сільське, лісове та рибне господарство, промисловість, оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність. Найбільший рівень збитків мають будівництво, операції з нерухомим майном, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок.

Висновки.

1. Основний науковий результат статті полягає в обґрунтуванні методичного підходу до оцінки ефективності управління робочим капіталом підприємств на основі показників маневреності власного й робочого капіталу, коефіцієнта забезпеченості запасів робочим капіталом, рентабельність робочого капіталу. Його апробація на матеріалах зведених балансів і фінансових результатів українських підприємств за видами економічної діяльності дозволила виявити галузеві особливості формування та використання робочого капіталу щодо його наявності, маневреності, рентабельності.

2. Стан і динаміку робочого капіталу українських підприємств визначено як негативні. Для покращення ситуації підприємствам доцільно вжити таких заходів: збільшувати в складі капіталу підприємства частку власного капіталу; застосовувати нормування оборотних активів і здійснювати моніторинг дотримання розроблених норм; оптимізувати величину запасів; проводити роботу зі своєчасного погашення дебіторської заборгованості; покращувати фінансові результати підприємств; проводити роботу зі збільшення оборотності обігових активів. Заходи щодо вдосконалення управління робочим капіталом підприємства можуть дати позитивні результати лише за умови комплексного, системного та обов'язкового їх застосування.

Перспективою подальших досліджень є визначення особливостей управління робочим капіталом у переробній промисловості України.

Список літератури / References:

1. Орехова А.І. Власний оборотний капітал: методика визначення, динаміка та тенденції структурних змін / А.І. Орехова // Інноваційна економіка. – 2010. – № 4. – С. 141-146.
Orekhova, A.I. (2010), "Own working capital: a method of determining the dynamic and trends of structural change", *Innovatsiina ekonomika*, no. 4, pp. 141-146.
2. Гринкевич С.С. Фіскально-економічна політика в перехідних умовах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.02.03 / С.С. Гринкевич. – Л., 2004. – 20 с.
Hrynkevych, S.S. (2004), "Fiscal and economic policy in transient conditions", Abstract of Ph.D. dissertation, Lvivskyi natsionalnyi universytet im. I. Franka, Lviv, Ukraine.

3. Захарчук О.В. Економічні відносини у зернопродуктовому комплексі Вінниччини: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.07.02 / О.В. Захарчук. – К., 2002. – 20 с.

Zakharchuk, O.V. (2002), "Economic relations in grain and food sector of Vinnychna", Abstract of Ph.D. dissertation, Instytut ahrarnoi ekonomiky UAAN, Kiev, Ukraine.

4. Бабак Ю.М. Економічні та організаційні методи удосконалення лізингу в становленні технічної бази підприємств АПК: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Ю.М. Бабак. – Луганськ, 2009. – 20 с.

Babak, Yu.M. (2009), Economic and organizational methods of improving asset in establishing technical base agricultural enterprises, Luhanskyi natsionalnyi ahrarnyi universytet, Lugansk, Ukraine.

5. Фінанси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.ukrstat.gov.ua>>. Finances, available at: www.ukrstat.gov.ua.

Цель. Оценка состояния управления рабочим капиталом украинских предприятий в отраслевом аспекте и разработка рекомендаций по его усовершенствованию.

Методика. В процессе исследования использованы такие методы: теоретическое обобщение и сравнение, анализ и синтез, систематизация, табличная визуализация.

Результаты. Проанализированы состояние и динамика показателей, определяющих размер и эффективность использования рабочего капитала предприятий: оборотные активы и текущие обязательства, собственный капитал, запасы, финансовый результат до налогообложения. Сделан вывод о негативном состоянии и динамике рабочего капитала украинских предприятий. Обоснован комплекс мероприятий по усовершенствованию управления рабочим капиталом предприятия: увеличение в составе капитала предприятия доли собственного капитала; применение нормирования оборотных активов и осуществления мониторинга соблюдения разработанных норм; оптимизация величины запасов; проведения работы по своевременному погашению дебиторской задолженности; улучшение финансовых результатов предприятий; увеличение оборачиваемости оборотных активов.

Научная новизна. Обоснован методический подход к оценке эффективности управления рабочим капиталом предприятий на основе показателей маневренности собственного и рабочего капитала, коэффициента обеспеченности запасов рабочим капиталом, рентабельности рабочего капитала. Его апробация на материалах сводных балансов и финансовых результатов украинских предприятий по видам экономической деятельности позволила выявить отраслевые особенности формирования и использования рабочего капитала в части его наличия, маневренности, рентабельности.

Практическая значимость. Полученные результаты направлены на усовершенствование управления рабочим капиталом украинских предприятий при условии комплексного, системного и обязательного их применения.

Ключевые слова: рабочий капитал, предприятие, отраслевой аспект, управление, эффективность.

Objective. Assessment of working capital management Ukrainian enterprises in terms of industry and the development of recommendations on its improvement.

Methods. In the process of research the following methods are used: theoretical generalization and comparison, analysis and synthesis, systematization, tabular visualization.

Results. The state and dynamics of the parameters that determine the size and efficiency of working capital of companies: current assets and current liabilities, equity, stocks, financial results before tax. The conclusion about the negative state and the dynamics of working capital Ukrainian enterprises. Grounded set of measures to improve working capital management company: increase

in the equity share of the company's own capital, to apply the valuation of current assets and monitor compliance with standards developed, optimizing the value of stocks, to proceed with the timely collection of receivables, improved financial performance of companies, to work with accelerate the turnover of current assets.

Scientific novelty. Methodical approach to evaluating the effectiveness of working capital management companies based on performance and maneuverability own working capital ratio of working capital reserves, cost of working capital. Its testing of the materials consolidated balance sheets and the financial performance of Ukrainian enterprises by economic activity sector helped identify features of the formation and use of working capital in terms of its availability, flexibility, cost effectiveness.

Practical value. The results are aimed at improving the management of working capital of Ukrainian enterprises provided a comprehensive, systematic and mandatory applications.

Key words: working capital, enterprise, sectoral aspect of management, efficiency.

Рекомендовано до публікації д-ром екон. наук, проф. Фоміною М.В. Дата надходження рукопису 12.09.2013 р.

УДК 631.95

Ольга Олійник, канд. екон. наук

Тернопільська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту кормів та сільського господарства Поділля НААН, м. Тернопіль, Україна, e-mail: oliynykol@mail.ru

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД «ОЗЕЛЕНЕННЯ» СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Olha Oliynyk, Cand. Sc. (Econ.)

Ternopil state agricultural experimental station of Institute of feed research and agriculture of Podillya of NAAS, Ternopil, Ukraine, e-mail: oliynykol@mail.ru

EUROPEAN EXPERIENCE IN «GREENING» AGRICULTURE AND PROSPECTS OF ITS IN UKRAINE

Мета. Висвітлення ключових аспектів упровадження політики «озеленення» аграрної сфери в країнах ЄС, а також формулювання першочергових заходів щодо екологізації вітчизняного сільського господарства.

Методика. У ході дослідження використано загальнонаукові методи: емпіричні (спостереження й опису), теоретичні (аналізу, узагальнення і порівняння, пояснення та синтезу), а також системний метод наукового пізнання.

Результати. Запропоновано науковий підхід до екологізації сільського господарства із використанням досвіду країн ЄС, що вимагає послідовності та комплексності. У роботі визначено низку дієвих заходів, вживання яких сприятиме поступовому «озелененню» аграрного сектору економіки України та підвищенню екологічної відповідальності й самосвідомості населення як частини природи. До них належать такі: імплементація європейського природоохоронного законодавства у вітчизняну практику; використання успішного досвіду